

## POSTANOWIENIE

27 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 27 kwietnia 2023 r. w Warszawie,  
w sprawie z powództwa M. D.  
przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Sprawiedliwości  
o zadośćuczynienie,  
na skutek skargi kasacyjnej M. D.  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z 30 listopada 2021 r., I ACa 336/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
2. przyznaje adwokatowi M. T. i nakazuje wypłacić mu ze środków Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Warszawie kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu powodowi M. D.,
3. zasądza od M. D. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

## UZASADNIENIE

Powód M. D. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie, oddalającego apelację powoda w sprawie o zapłatę przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Sprawiedliwości.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Jako pierwszą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał oczywistą zasadność skargi. Uzasadniając wystąpienie tej przyczyny kasacyjnej skarżący podniósł, nie przedstawiając jednak dalszej argumentacji w tym przedmiocie, że skarga jest „oczywiście uzasadniona z uwagi na fakt, że w toku rozpoznania sprawy doszło do naruszenia przepisów postępowania, wyrażającego się w braku przeprowadzenia niezbędnego do rozpoznania sprawy postępowania dowodowego i pominięcia istotnych dla sprawy dowodów, co miało istotny wpływ na wynik postępowania, a nadto zaskarżony Wyrok rażąco narusza prawo materialne”.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance unormowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga wykazania niewątpliwej, widocznej *prima facie* sprzeczności wykładni lub zastosowania prawa, przyjętych przez Sąd drugiej instancji, z brzmieniem przepisów lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji prawa. Wnoszący skargę powinien więc zawrzeć w uzasadnieniu wniosku wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się "oczywista zasadność" skargi i przedstawić odpowiednie argumenty (postanowienie SN z 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Do przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie wskazanej przyczyny kasacyjnej nie jest wystarczające samo kwalifikowane naruszenie prawa przez Sąd drugiej instancji. W art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. mowa bowiem o oczywistej zasadności skargi, a nie o trafności zarzutu. Przytoczone przez skarżącego okoliczności powinny zatem jednoznacznie wskazywać na to, że w zasadniczym postępowaniu skarga kasacyjna zostanie rozstrzygnięta na korzyść strony, która ją wniosła (postanowienie SN z 10 maja 2019 r., I CSK 768/18).

Sformułowane przez powoda uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie odpowiada tym wymaganiom, a sprowadza się do postawienia nieuargumentowanej tezy o wystąpieniu w sprawie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. Brak wyводу precyzującego, jakie konkretnie naruszenia których przepisów postępowania oraz prawa materialnego wystąpiły w sprawie, dlaczego mają one charakter rażący i jak przekładają się na oczywistą zasadność złożonego w sprawie środka zaskarżenia, sprawia, że skargi powoda nie sposób uznać za oczywiście uzasadnioną.

Dalsze wywody skargi rodzą wątpliwości, czy skarżący należycie rozeznaje istotę i odrębność przyczyn kasacyjnych unormowanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c. Wymaga podkreślenia, że połączenie przyczyn wskazanych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. oraz w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy dotyczą one odmiennych podstaw kasacyjnych. Dana kwestia nie może bowiem budzić poważnych wątpliwości bądź wywoływać rozbieżności w orzecznictwie, a zarazem nie pozostawiać żadnych wątpliwości co do jej prawidłowego rozstrzygnięcia (postanowienie SN z 9 stycznia 2012 r., III UK 60/11). Tymczasem całość argumentacji skarżącego dotyczy tych samych swobodnie komponowanych wątków, które raz świadczyć mają o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, a w innym przypadku przemawiać na rzecz tezy o wystąpieniu problemów interpretacyjnych oraz istotnego zagadnienia prawnego.

Jako drugą przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący podniósł potrzebę dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wskazał przy tym na „art. 23 k.c., art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w zw. z art. 6 k.c.”, jednak nie zidentyfikował żadnego problemu interpretacyjnego wiążącego się z tymi unormowaniami, lecz ograniczył się do krytyki zapadłego w sprawie orzeczenia. W argumentacji powoda przedstawione zostały dwa stanowiska orzecznictwa: zgodnie z jednym z nich zaoferowanie osobom pozbawionym wolności niższego niż oczekiwany standardu leczenia nie stanowi naruszenia dóbr osobistych, a zgodnie z drugim: „w ramach roszczenia o zadośćuczynienie pieniężne za naruszenie praw pacjenta wystarczające jest wykazanie zawinionego zachowania personelu leczniczego jednostki medycznej, które naruszyło określone prawa pacjenta”.

Potrzeba, o której mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c., występuje, gdy określony przepis, istotny z punktu widzenia podstawy prawnej zaskarżonego orzeczenia, może być rozumiany na różne sposoby, a orzecznictwo i nauka prawa albo nie wypracowały w tym przedmiocie żadnego poglądu, albo prezentują rozbieżne stanowiska. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno w takim wypadku zawierać wskazanie, które przepisy wymagają wykładni i na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich rozumieniem lub rozbieżnościami w ich stosowaniu (postanowienia SN z: 8 lipca 2009 r., I CSK

111/09 oraz 24 kwietnia 2018 r., II CSK 743/17). Rozbieżność w orzecznictwie sądów powinna natomiast zostać wykazana przez przywołanie judykatów, w których odmienne rozstrzygnięcia zapadły w stanach faktycznych nieróżniących się od siebie w relewantny prawnie sposób (postanowienie SN z 7 czerwca 2015 r., III CSK 59/15).

Wypada w tym miejscu przypomnieć, że u powoda wykonano zabieg w postaci wycięcia kaszaka. Pobranego materiału nie poddano następnie badaniom histopatologicznym, choć wymagały tego reguły sztuki medycznej. Nie wpłynęło to jednak w żaden sposób na dalszy tok leczenia – pominięcie wspomnianego badania nie znalazło żadnego odzwierciedlenia w stanie zdrowia powoda. W konsekwencji w sprawie przyjęto, że działanie personelu medycznego zakładu karnego było nieprawidłowe, jednakże nie doprowadziło do naruszenia dóbr osobistych skarżącego. Oznacza to, że podstawową przyczyną oddalenia wniesionego powództwa była konkluzja o braku naruszenia dóbr osobistych powoda, a nie o braku bezprawności działań pozwanego, jako ewentualnego naruszciciela.

Przedstawione przez skarżącego, rzekomo sprzeczne stanowiska orzecznictwa, mające uzasadniać tezę o potrzebie wykładni, nie mogą przemawiać za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż dotyczą odmiennych sfer ochrony człowieka będącego pacjentem: dóbr osobistych człowieka oraz praw pacjenta. Naruszenie dóbr osobistych należy odróżnić od naruszenia praw pacjenta, gdyż z każdym z tych naruszeń związana jest odrębna podstawa do zasądzenia zadośćuczynienia (odpowiednio: art. 23, art. 24 i art. 448 k.c. oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta). W obu tych przypadkach różne są przedmioty ochrony oraz reżimy odpowiedzialności, wobec czego niejednolicie kształtuje się także rozstrzyganie, w jakich stanach faktycznych, w razie jakich uchybień w wykonywaniu czynności medycznych względem pacjenta, wchodzi w rachubę zasądzenie zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. W świetle powyższego wskazywana przez skarżącego sprzeczność wykładni ma w istocie charakter pozorny, ponieważ mające ją obrazować orzeczenia Sądu Najwyższego dotyczą różnych unormowań, a nie tych samych regulacji, odmiennie interpretowanych lub stosowanych, co dopiero

mogłoby świadczyć o zrealizowaniu się przyczyny kasacyjnej z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 2 k.p.c. Nie można także pominąć, że sam powód nie wyjaśnił, jak przywołane judykaty mają się do stanu faktycznego sprawy oraz dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny prawnej. Nie przedstawił również żadnego problemu wiążącego się z wykładnią wymienionych przez niego przepisów. Wyklucza to przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie przywołanej ostatnio regulacji.

Jako trzecią przyczynę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zagadnienie to ujął w postać pytania, czy „w świetle art. 3 i 8 EKPCz naruszenie zasad sztuki medycznej, (polegające na przykład na pominięciu badań histopatologicznych, wbrew procedurze postępowania w takich przypadkach), stanowiące działanie bezprawne, w warunkach przebywania w zakładzie karnym, stanowi poniżające traktowania skazanego w polskim zakładzie karnym”.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem orzecnictwa przywołanie przyczyny kasacyjnej unormowanej w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. wymaga poprawnego zidentyfikowania problemu, w tym odniesienia go do konkretnych przepisów. Istotność problemu prawnego wyraża się w tym, że ma on znaczenie precedensowe dla rozstrzygania podobnych spraw lub rozwoju jurysprudencji (postanowienie SN z 23 marca 2012 r., I CSK 496/11). Obowiązkiem wnoszącego skargę jest wywiedzenie i uzasadnienie występującego w sprawie problemu w sposób zbliżony do przedstawiania zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie SN z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14).

Tylko we wskazanych wyżej okolicznościach może być realizowana publicznoprawna funkcja skargi kasacyjnej. Jednocześnie przedstawiony Sądowi Najwyższemu problem musi mieć konkretny związek z rozstrzygnięciem danej sprawy, to jest z zarzutami skargi oraz podstawą prawną i faktyczną zaskarżonego wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13). Przyjęcie skargi do rozpoznania ma bowiem na celu zarówno realizację interesu publicznego, jak i ochronę praw prywatnych.

Również wystąpienie tej przyczyny kasacyjnej nie zostało wykazane. Zasadnicze znaczenie ma konstatacja, że skarżący nie uzasadnił, dlaczego

sformułowane w skardze zagadnienie jurydyczne miałyby być uznane za obrazujące rzeczywisty, poważny problem prawny; zarazem natomiast stwierdził, że Sąd Apelacyjny zinterpretował przytoczone w pytaniu regulacje „całkowicie błędnie” – co sugeruje, że, wbrew istocie zagadnienia prawnego, rozstrzygnięcie postawionego problemu ma charakter oczywisty.

W skardze nie wykazano również, by sformułowane przez powoda pytanie miało związek z rozstrzygnięciem sprawy. Nie wyjaśniono w szczególności, w jaki sposób stwierdzenie, że niepoddanie wyciętej u skarżącego zmiany skórnej badaniom histopatologicznym stanowiło „poniżające traktowanie” w rozumieniu art. 3 EKPCz, miałyby przekładać się na zasadność żądania zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę doznaną wskutek naruszenia dóbr osobistych. Podstawę prawną roszczenia dochodzonego w sprawie stanowią przepisy Kodeksu cywilnego, a nie powołane w skardze przepisy Konwencji. Samo w sobie naruszenie standardów konwencyjnych, nawet gdyby zostało wykazane przez powoda, nie wpływałoby zatem na ocenę zasadności zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego. W konsekwencji, w braku uzasadnienia tej kwestii we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie sposób uznać, by rozstrzygnięcie sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego było istotne dla wyniku sprawy.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że z motywów skargi kasacyjnej nie wynika, by zachodziły przyczyny określone w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c., co uzasadniało odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania. O kosztach należnych pozwanemu od powoda orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sprawy, ich wysokość ustalając na podstawie § 8 ust. 1 pkt 26 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Na tej samej podstawie – stosowanej w drodze analogii – orzeczono o wysokości wynagrodzenia adwokata reprezentującego powoda z urzędu. W aktualnym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego ukształtował się bowiem pogląd, zgodnie z którym niezgodne z Konstytucją jest różnicowanie wysokości ponoszonych przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu od ogólnej wysokości opłat za czynności radców prawnych

(czynności adwokacie) (zob. wyroki TK z 19 kwietnia 2023 r., SK 85/22, i z 20 kwietnia 2023 r., SK 53/22). Norma wynikająca z § 14 ust. 1 pkt 26 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu nie została wprowadzie derogowana żadnym orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego, jednakże sąd – podlegający wyłącznie Konstytucji oraz ustawom (art. 178 ust. 1 Konstytucji) – władny był samodzielnie pominąć to unormowanie, dzieląc argumentację Trybunału wyrażoną w wyżej przytoczonych wyrokach i uznając, że aplikuje się ona także do obecnie rozpatrywanego przypadku.

W konsekwencji, wobec niekonstytucyjnego charakteru ostatnio wspomnianego rozporządzenia, w systemie prawa powstała luka, uzasadniająca ustalenie stawki wynagrodzenia należnej pełnomocnikowi z urzędu w drodze analogii do unormowań dotyczących ogólnych stawek zastępstwa procesowego. Stosowanie tej analogii uzasadnia jednak pominięcie także § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. Powiększenie stawki wynagrodzenia pełnomocnika z urzędu o podatek VAT sprawiałoby bowiem, że byłby on traktowany lepiej od tzw. pełnomocnika z wyboru; tymczasem niewątpliwym celem przytoczonego orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego było zrównanie sytuacji pełnomocników z urzędu oraz z wyboru.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

